

CINEMA

'Oppenheimer', la glòria i l'ocàs d'un personatge prometeic, a la gran pantalla

LLIBRES

Urquhart, Marçal i Rafí, entre les novetats literàries per poder llegir aquest estiu

EL

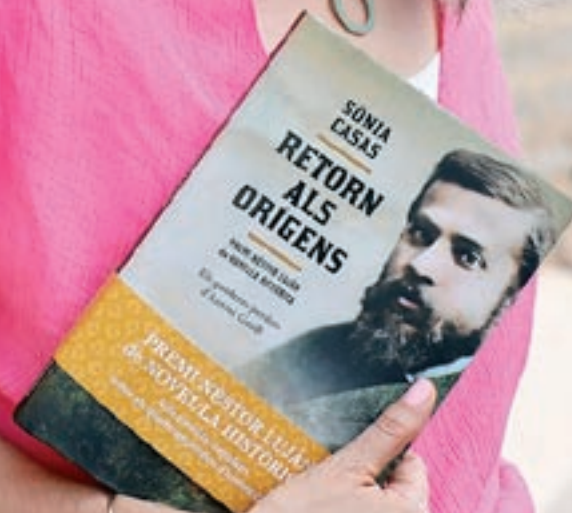
MAGAZÍN

Núm. 287

Divendres, 28 de juliol de 2023

SÒNIA CASAS

"S'ha d'escriure una mica cada dia"

GRISelda ESCRIGAS

ENTREVISTA

SÒNIA CASAS

“El rigor i la divulgació històrica no han d’estar renyits amb l’entreteniment”

Un reportatge publicat a la revista ‘Sàpiens’ va portar la periodista Sònia Casas, veïna de Granollers, a escriure la seva primera novel·la, ‘Retorn als orígens’, guanyadora del Premi Nèstor Luján de Novel·la Històrica. La recreació de l’amistat d’Antoni Gaudí i d’un desconegut Eduard Toda, combinada amb una trama contemporània que connecta un paratge del Baix Camp amb unes obres de l’arquitecte, ha captivat els lectors, que ja tenen a punt la segona edició.

**Text: Teresa Terradas
Fotografia: Griselda Escrigas**

Primera novel·la i Premi Nèstor Luján. Com es paeix una entrada tan rotunda en el món literari?

Estic intentant gaudir-ho al màxim i compaginar-ho amb la feina. No sé si serà una experiència d’una vegada a la vida o no, tant de bo es repeteixi. Però bé, ara ho estic vivint com una experiència vital. El que és interessant també és que és la primera vegada que estic a l’altra banda del que he fet sempre com a periodista. I està bé veure com et fan les entrevistes, quins titulars trien, quines preguntes et fan i quines coincideixen i quines no. I una altra cosa que és molt bonica és el *feedback* que ja he començat a tenir dels lectors. I això sí que és una passada.

I aquest *feedback* és bo?

Sí sí, molt bo, de fet. I és maco perquè et parlen de personatges que fins ara eren molt meus, que els tenia molt a dintre. Però clar, ara són “públics”. I una altra cosa que m’agrada molt és que la gent em fa reflexions que jo no havia fet. Per exemple, una cosa que m’agrada és que diverses persones m’han esmentat el paper de les dones dins l’obra. I jo, realment, en cap moment vaig pensar que havia de posar aquí una dona determinada. Va sorgir així.

A l’hora d’escriure la novel·la es va inspirar en un reportatge de *Sàpiens*. Per què va triar aquest i no un altre?

Perquè aquest era un reportatge que m’obligava a fer una novel·la. Moltes vegades he tingut entre mans articles que he pensat que podien ser perfectament un llibre. I a vegades algú altre l’ha fet, i no perquè li hagi dit jo. Recordo l’article sobre

el fotògraf de Mauthausen. Quan el vaig fer vaig pensar de seguida que tenia una novel·la, i al cap d’un temps va sortir la novel·la i després, la pel·lícula. Sí que he tingut molts reportatges entre mans, però mira, va ser aquest que, a més, era difícil, perquè no podia fer un assaig, ni un llibre d’entrevistes, ni fer un llibre periodístic, havia de ser una novel·la. M’ho va fer decidir la possibilitat de tenir dos personatges com Eduard Toda i Antoni Gaudí junts, integrar-los en un indret concret que existeix, vincular-los a unes restes prehistòriques que també existeixen i construir una història versemblant, perquè clar, és una història de ficció.

I aquests dos personatges, un molt conegut i l’altre no tant. La Dolors, un altre personatge del llibre, fa una defensa ferma de Toda dient que era més que un amic íntim de Gaudí. Ho subscriu? El llibre li ha servit per reivindicar-lo?

Sí, jo des del principi vaig tenir molt clar que volia que fossin coprotagonistes de la trama històrica. Crec que ho he aconseguit. És un personatge desconegut que literàriament dona molt. Hi ha moltíssima informació d’ell, hi ha molts dietaris, té una vida que podria ser una novel·la per ella mateixa. El que passa és que combinar-ho amb Gaudí em funcionava molt bé, perquè és un gran reclam.

I per què és tan poc conegut Toda?

Penso que Toda ha quedat eclipsat perquè va morir el 1941, a l’inici de la postguerra, i la seva figura queda com tapada, ningú la va reivindicar. Perquè mor en un moment en què tots els seus amics de la Renaixença ja estaven morts o a l’exili, tot estava desmembrat, i el seu llegat queda molt tapat.

Al costat d’ells dos també hi apareixen altres personatges de l’època com Jacint Verdaguer.

Quan vaig construir la trama històrica mirava les seves biografies i vaig buscar els punts de connexió. Per exemple, l'aparició de Verdguer i el viatge que fan a Banyuls de la Marenda és perquè va existir. Ells van anar-hi l'any 1883. Toda havia tornat de l'Àsia perquè es va posar malalt i va passar aquest any aquí. I ell, en aquella època, entra en contacte amb tot el moviment de la Renaixença i coneix gent com Víctor Balaguer, Àngel Guimerà... Amb Gaudí van fer aquest viatge amb mossèn Cinto Verdguer al capdavant perquè presentava *Canigó* davant d'uns literats del Rosselló. Aquest viatge també va servir perquè Toda escrivís els seus dietaris en català, en lloc de castellà. Va fer un clic amb aquest viatge, per reivindicar la llengua catalana.

Es pot parlar de la història d'una gran amistat?

Sí, ells dos van tenir una història d'amistat, no com jo la recreo a la novel·la, perquè la faig perdurar fins al final. Jo sempre dic que són dues persones que van tenir el mateix origen, tot i que Gaudí era de classe menestral, i Toda ja venia d'una família aburguesada de Reus. Però van estudiar junts i eren companys d'escola, i després van fer uns itineraris vitals molt diferents i alhora complementaris, que encaixen i funcionen. Analitzant la vida de Toda es veu que va tenir una expansió molt cap enfora, sociable i d'aventura. En canvi, Gaudí fa un camí totalment diferent, un viatge interior que acaba sent un viatge místic.

Una altra relació és la de Gaudí amb l'Arlette.

Què hi ha de real en aquesta història?

Això surt d'una línia en una biografia que Josep Maria Tarragona va escriure sobre Gaudí. Vaig tenir la sort d'entrevistar-lo quan va treure el llibre i m'ho va comentar: sembla ser que Gaudí, amb 18 anys, durant un estiu a Riudoms es va enamorar gairebé platònicament d'una noia del Rosselló que tenia família allà. Això m'ha servit per crear aquest amor, que és una cosa molt platònica i que ell acaba idealitzant, sent gairebé un amor místic. El seu gran amor més sabut és el de Pepeta Moreu, que al final va ser un gran desengany amorós. Tot i que aquesta història em pensava que era més coneguda, m'he adonat que molta gent l'està descobrint ara.

La Pepeta Moreu forma part d'aquest univers femení que comentava abans amb altres personatges també molt potents d'una manera o una altra, com la Queta, la Dolores, la Norah, i potser la Laia.

I també la Rosario Segimon, de la Casa Milà. Aquesta era un sergent, eh. Gaudí volia col·locar una verge enorme sostinguda amb uns ferros i la Rosario va dir que no, perquè hi havia hagut els fets de la Setmana Tràgica i tenia por que la cremessin. Gaudí va tenir un gran disgust. Després hi ha la Queta, que és molt potent, mentre que la Laia fa un recorregut d'empoderament. Ella, al principi, no és empoderada, ni molt menys. És insegura, se sent menys, però és que també hi ha dones que necessiten fer un recorregut. Al final és ella la que ho mou tot i la que va lligant caps.

Aquests personatges, uns són de la trama històrica i altres, de l'actual. Es pot parlar de dues novel·les en una?

Pensant-hi bé, realment crec que la novel·la que podria funcionar sola és la històrica. Al principi, les escrivia simultàniament perquè m'anés quadrant, per exemple, el Sant Joan, ara amb els personatges històrics i ara amb els actuals. Però va arribar un moment que em vaig col·lapsar i vaig tenir el bloqueig de l'escriptor. Llavors, una escriptora em va recomanar escriure primer la trama històrica i després la contemporània. Vaig acabar la històrica de manera seguida, i reconec que després em va venir la mandra de fer l'altra, de començar a encavalcar-hi la contemporània. Realment crec que sí, que són dues novel·les, però la trama històrica no seria igual sense la contemporània. Es necessiten.

Realment el pas d'una a l'altra és molt fluid.

Em va costar, però quan vaig fer la lectura final, ja em vaig adonar que funcionava. La trama actual permet posar els contrapunts de Gaudí mateix i de tot el que veiem des de la nostra òptica. Em permet donar una sèrie d'ingredients que a la trama histò-

“Una de les coses que he après amb aquesta primera novel·la és que s’ha d’escriure cada dia. Les vegades que ho havia deixat després em costava molt reprendre el fil”

rica no podria, em permet posar-hi la recerca arqueològica i tots els elements que formen part de la meua vida: els mitjans de comunicació, els diferents tipus de relació, temes de poder econòmic, polític, corrupcions... Aquest és el meu món. És la nostra realitat.

Darrere la part històrica hi ha moltes hores d'investigació?

Jo no em plantejava fer una novel·la històrica si no era d'aquesta manera, investigant molt. Per mi, fer una novel·la històrica vol dir documentar-se al màxim, aquesta és la gràcia. I també ho vaig fer pels personatges. No és el mateix parlar de personatges anònims que de Gaudí. Havia d'intentar, ja que estava inventant els diàlegs i les escenes, que l'embolcall fos al màxim de fidedigne i rigorós possible. Havia de buscar aquest rigor en l'embolcall. Jo no m'imaginava escriure el llibre d'una altra manera.

El paisatge també hi té una gran importància i és el gran nexa d'unió de les dues trames.

Hi ha molta gent que em diu que aquest estiu anirà a conèixer la zona. I sí, al final tots tenen en comú que són en aquell lloc, en una època o en una altra. Igual que Eduard Toda és el gran desconegut com a personatge, el castell-monestir d'Escornalbou crec que és el gran monument desconegut, i és un castell molt xulo, encimbellat dalt d'una muntanya. És un dels últims paratges de la zona que és verge. Té una lluminositat molt bonica.

El títol parla d'un retorn als orígens. I aquests orígens sempre es troben en la natura, si fem cas a la cita de Gaudí que obre el llibre.

Sí, la cita “L'originalitat consisteix a tornar a l'origen, i aquest origen és la Natura” em va inspirar el títol. De fet, aquest títol em funcionava molt per a la novel·la, perquè al final és un retorn als orígens, a la natura. I per Gaudí, aquests orígens també són el Baix Camp, la seva terra natal, i és un retorn al lloc

on va viure aquella primigènia història d'amor que li va marcar la vida.

En un moment del llibre es parla de la Pedrera com la fusió perfecta de natura i arquitectura.

Exacte. I el que és realment sorprenent d'aquell lloc, sobretot quan ho veus *in situ*, és que és molt versemblant que ell hagués pogut estar allà. Perquè hi ha molts elements similars, no un o dos, sinó molts. Podia ser factible que ell anés allà i prengués quatre esbossos. Ara, si és veritat no es podrà saber mai. Per això, havia de ser una novel·la.

I una novel·la que també podria ser d'aventures?

Sí, sobretot per la trama actual. Gaudí i Toda també tenen les seves aventures, però aquestes es manifesten més en la història contemporània. Quan entren al castell d'amagat o tot el tema del Parc Güell en són un bon exemple.

Per tant, combina perfectament el rigor històric i l'aventura, l'entreteniment.

No ha d'estar renyida una cosa amb l'altra. Es poden combinar les informacions interessants amb una cosa entretinguda, combinar les ganes de llegir amb les ganes d'aprendre de manera amena. I això ho he après de la meua feina. Gran part de la tasca de la revista *Sàpiens* és demostrar que la història i el rigor no estan renyits amb fer les coses amenes i entretingudes, i amb buscar una manera agradable d'explicar continguts que poden ser espessos. Pots explicar-ho sempre des d'una altra perspectiva. Crec que, en general, necessitem molt aquest perfil de divulgació.

Parlant de *Sàpiens*, li fa un clar homenatge a la novel·la.

Sí, vaig voler parlar de la revista però sense posar-hi el nom real. Posar-li el nom de *Piensas* és una picada d'ullet al públic que coneix la revista.

Li ha costat molt passar d'escriure relats periodístics a un de novel·lístic?

Sí. Puc dir que el camí el vaig anar fent al llarg del temps. Al principi era un text molt més documental, volia explicar-ho tot, i aquest és un risc del periodista, que vols explicar tota la informació que tens. I clar, això no funciona com a relat. Ho vaig haver d'anar polint i polint una vegada i una altra. Allò que diuen que escriure és un 10% i reescriure un 90% és ben veritat. Vaig haver de reescriure molt el text perquè funcionés, perquè tingués un ritme literari i perquè tota la informació que tenia s'integrés de manera fluïda en l'esdevenir de la trama.

Així, ha estat un procés llarg, i amb una pandèmia pel mig.

Sí, d'uns quants anys. Però la pandèmia, a mi, em va anar bé. A l'estar tancada a casa i gairebé no tenir vida social em va anar a favor a l'hora d'escriure.

Però també va escriure en molts altres llocs.

Sí, sí, crec que a Granollers, a tot arreu, a la Fonda Europa, al bar que hi havia al Gra. I, sobretot, al tren. Vaig estar molt temps anant cada dia de Granollers a l'estació de Sants de Barcelona. Això són uns 45 minuts, si va bé el tren. Doncs em vaig comprar un portàtil petit i em dedicava a escriure al tren. I vulguis o no, en 45 minuts d'anada i 45 de tornada cinc dies a la setmana es fa molt feina.

Per tant, escriure ha estat una tasca diària.

Sí, perquè una de les coses que he après és que s'ha d'escriure cada dia una mica. Les vegades que ho havia deixat em costava molt reprendre el fil. Quan vas escrivint cada dia, vulguis o no, vas avançant. I a mi, aquest temps del tren, em va anar molt bé, sobretot quan vaig començar el llibre. I del que m'he adonat també és que m'agrada més escriure en llocs on hi ha gent.

Guanyar un premi com el Nèstor Luján és garantia per escriure un segon llibre?

No ho sé, suposo que sí. Ara per ara no m'ho vull ni plantejar perquè vull gaudir aquest moment. Però suposo que faré alguna altra cosa, que no sé si serà novel·la històrica. Ho estic meditant. Escriure un llibre porta molta feina i treu moltes hores de lleure, perquè jo tinc una altra feina i no visc d'escriure, com la majoria.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Minoria de bloqueig

La política espanyola està tan polaritzada que els resultats electorals no han fet sinó confirmar-ho i donar noves raons perquè el conflicte sigui, a partir d'ara, encara més extrem i agònic. De moment, el mapa s'ha interpretat en funció dels estats d'ànim previs i les expectatives que s'havien instal·lat en cadascun dels bàndols. Pel bloc progressista, al qual s'havia condemnat abans d'hora a la derrota, el resultat tan lluitat la darrera setmana sona a victòria. I ho és. Espanya no és tan rànica com pretenen alguns i continua essent plural. La pretensió de posar fi al condemnat "sanchisme" no ha triomfat, tot i que el Partit Popular hagi estat el més votat a les urnes. Victòria amarga perquè les pretensions que els havia inculcat una demoscòpia interessada eren unes altres. Estaven sobrevalorats perquè les enquestes s'han convertit en un agent condicionador de l'opinió pública, en aquest cas per fer desistir el vot progressista d'anar a votar, més que no pas una manera de retratar-la. Malgrat que Feijóo farà un simulacre d'intent de ser investit, més que res per evitar que les ganivetades internes comencin ja, és Pedro Sánchez qui en realitat té les úniques opcions d'aixecar un govern. Però els números són molt ajustats i corre el risc de viure sempre a la corda fluixa sobre l'abisme i amb una oposició de dretes desencadenada i posant en qüestió contínuament la seva legitimitat. Per refer el bloc, necessita gairebé tothom. Alguns socis són de fiar, però altres, no tant.

A Catalunya, els resultats electorals més que nítids han resultat demolidors.

L'àmplia victòria del PSC i la segona plaça de Sumar fan incontestable la pulsio més que majoritària en favor d'un govern de progrés a Espanya. La falta de claredat de quin era el terreny de joc en el qual pensava jugar l'independentisme els ha portat a frotre's una bona patacada. Uns més que altres, certament, però ja és la segona en pocs mesos. Els vots rebuts (poc més del 25% sumant-los) els impedeix dir que parlen en nom de Catalunya. De fet, dir-ho ho diran, però resultarà força ridícul. La ciutada-

L'àmplia victòria del PSC i la segona plaça de Sumar fan incontestable la pulsio a favor d'un govern de progrés a Espanya

nia catalana, majoritàriament progressista, va entendre bé el que es jugava en aquestes eleccions i ha respost de manera contundent al repte. Curiosament i a la inversa del País Basc, l'independentisme ha especulat massa en la idea que "el seu regne no és d'aquest món" i la resposta popular prou clara per aquells que la vulguin entendre. El que passa a Espanya resulta crucial, importa, i molt.

A Junts, se'ls va veure molt contents la nit electoral. Probablement massa atenent a que només van obtenir un 11% del favor electoral. Els va complaure molt que l'atzar numèric els pogués

convertir en minoria de bloqueig. Veien a venir els seus cinc minuts d'èxit i a Carles Puigdemont, ves per on, en el centre de la política espanyola. De fet, ni es comptava ni es compta amb ell. Si Junts s'absté hi haurà govern progressista però, si aposta per bloquejar, hi haurà eleccions. Pensar que això proporciona la "finestra d'oportunitat" per obtenir l'amnistia i el referèndum d'autodeterminació resulta una quimera. De fet, l'escenari ideal per a l'independentisme més ranci era la victòria de PP i Vox. L'oportunitat que la política nacionalista en sentit contrari d'aquests facilités les condicions per reagrupar tot l'independentisme i reprendre l'ara desfigurada embat contra l'Estat. No els convenia ni els convé el progressisme. De fet, ells no ho són. Ara, més que una oportunitat, tenen una patata calenta a les mans que els farà quedar malament facin el que facin. Un regal molt enverinat. Segurament tant la naturalesa com el ressentiment del personatge central en aquesta opereta portarà a unes noves eleccions abans d'acabar l'any. La lògica política diu que, en aquest cas, la concentració de vot serà en els grans partits i es reforçarà un retorn al bipartidisme. La gent no vota minories de bloqueig i opta pel vot que resulti més útil als seus objectius o bé es queda a casa. Determinades actituds i posicions seran molt més irrelevantes del que ja ho són ara. Entremig, es dirà que com a mínim han aconseguit fer la punyeta. Em temo que això no és un projecte polític ni tampoc una actitud moral respectable.

Ares Escrivà Cruells

TRES VOLTES REBEL

Empantaneigats

Ja està, ja hem votat. Suant, ajornant vacances, robant temps al descans o ensobrant amb previsió i confiant en Correus. Molts, amb més responsabilitat que il·lusió, més en contra que a favor, més per foragitar el llop que per triar pastor.

Sigui com sigui, la mobilització continguda i justeta, amb la por al cos, ha valgut per evitar el que es donava per fet. I pràcticament ho estava com van demostrar els sondejos difosos un cop tancades les urnes. Una hora vam passar debatent sobre uns números que ni de bon tros van acostar-se a la realitat de les paperetes.

Afortunadament. Amb les xifres certes, una conclusió simple: ningú guanya del tot. Però, si com jo, són dels que van allargar la vetllada, es devien adonar que uns quants tenien la festa pagada i cap intenció d'anul·lar-la, encara que no hi hagués motius per celebrar tant.

Abans va arribar la son que l'autocrí-

tica imprescindible per avançar. I com que no soc de les que es conformen amb el mal menor, trobo en cada partit raons per, com a mínim, reflexionar. Han perdut, és evident, els censors de la cultura i les revistes en català, els negacionistes de la violència masclista entre altres

A cada bugada es perd un llençol i atenció perquè, al pas que anem, tocarà fer una altra rentadora

barbaritats que s'escapen a la imaginació d'un cervell sa.

Massa poc, no badem. També els qui planejaven agermanar-se amb el discurs de l'odi, que creixen però no governaran amb un líder que no està a l'altura i té

amistat amb traficants... o contrabandistes, tant se val. Al balcó del carrer Génova, la senyora de vermell es fregava les mans.

L'alegria desfermada de Ferraz té un antídoto imbatible: la calculadora. El socialisme aconsegueix una alça lleugera i feble fabricada a base de vots útils i prestats a la desesperada que només servirán si hi ha reconciliació amb els exsòcis comuns o sumats que, segmentats, passen per hores baixes. I ni així, perquè els sanchistes necessiten el suport del protagonista dels seus malsons que, de sobte, torna a la palestra després d'una campanya invisibilitzat.

L'independentisme català treu pit, se sap clau però, més enllà d'això, no té motius per festejar. Adormit i dividit, una banda s'agenolla ràpid i l'altra no està disposada a més renúncies. A cada bugada es perd un llençol i atenció perquè, al pas que anem, tocarà fer una altra rentadora.

LLIBRES

NOTES DE LECTURA

Marta Pérez Sierra

El gessamí del pati

Àvia, per què escrius poesia? Doctora, per què escriu poesia? Mare, tu abans no escrivies poesia, per què ara? Esperança Castell escriu perquè, com ella diu, s'ha passat la vida aprenent "a fer camí sense córrer", aprenent a ser caminant. Escriu perquè és intensa i tenaç. Perquè escriure té a veure "amb l'observació i en ser receptiva al propi interior i al dels altres... Amb les emocions viscudes caòticament, que en representar-les sobre el paper alleugen la inquietud o el neguit... Amb un compromís amb la pròpia llengua".

En *El dring del sentit*, Castell ens narra la seva trajectòria vital des de la motivació a escriure poesia. Allò que se'ns queda a la pell i un bon dia surt i s'escriu, com si no necessités per a res la nostra mà. Ens mostra la seva mirada. "De la nostra mirada expectant / germinen les paraules." Valenta, assenyala la ferida, "la capacitat humana de sentir i de sentir que sentim", aquella marca que ens identifica i ens fa ser com som.

Sempre dic que escriure poesia és saber mirar. Castell sap mirar el seu entorn amb profunditat i bellesa. Captar un instant i estirar el fil del sentiment que l'ha produït, deixar-se anar, abandonar-se a un estat de consciència modificat

per l'impuls creatiu. Badar davant "el gessamí del pati".

Crec que Castell aprèn cada dia a ajudar millor els seus pacients des de la seva mirada atenta, des de les seves ganes d'estudiar el comportament humà i des de la seva capacitat de fer de les paraules una eina útil, "una xarxa d'arrels dúctils...". *El dring del sentit. Itinerari poètic i vital* neix de la necessitat d'explicar el que ha viscut i com ho ha traduït en poesia. Els seus lectors coneixem així la seva poètica. També té unes petites destinatàries: les seves netes. Algun dia, quan ella ja no hi sigui, les netes tindran aquest llibre entre les mans i trobaran la petja de l'àvia que les acostarà a elles mateixes. I des d'aquest lloc, aprendre a estimar. Les dones, en general, ens reconeixem en la mare, en l'àvia, som la seva herència, així que crec que les netes de Castell agrairan aquest llibre i el consideraran un tresor... El record no sempre és melangia, també és força i empena.

És un llibre de superació i constància. És un llibre savi que convoca psicòlegs, pensadors, poetes, literats. Un llibre que ens obliga a aturar-nos i reflexionar.

EL DRING DEL SENTIT

Autora: Esperança Castell

Editorial: Trípode

Lloc i any d'edició: Barcelona, 2023

Nombre de pàgines: 350

NOVETATS EDITORIALS

'El carnisser i l'ocell'

Alaina Urquhart
Columna

Alaina Urquhart és tècnica forense i creadora del pòdcast *Morbid*, que ve a ser un *Crims* dels Estats Units. Ara debuta en la narrativa amb aquest relat que té com a protagonista Wren Muller, una forma d'*alter ego* de l'autora que intenta descobrir qui és un misteriós assassí en sèrie que va sembrant els pantans de Louisiana. La batalla es lliura a la sala d'autòpsies.

'El Cant dels Nibelungs'

Autor anònim
Adesiara Ed.

Adesiara està fent una notable tasca perquè arribin al català textos fonamentals de la literatura universal com aquest que acaba de sortir a la llum. Un gran poema, o conjunt de poemes, amb to d'epopeia escrits per la mà anònima d'un joglar alemany al segle XII. Amor i virtuts al costat de brutalitats i traïcions. L'amor de Siegfried i Kriemhild que, al cap de segles, inspiraria Wagner.

'Del llibre que Domènec i Montaner no va escriure'

Ll. Domènech i T.M. Sala / UB

Es compleix el centenari de la mort del gran arquitecte Lluís Domènech i Montaner, el del Palau de la Música. Per documentar-se sobre l'arquitectura del país, a principis del segle XX va fer expedicions per diverses comarques –del Pallars al Ripollès–. D'aquí n'havia de sortir un gran llibre del romànic que no va arribar a fer, però del qual ara es recuperen parts ja escrites i documents.

'Petits poemes'

Maria Mercè Marçal
El Cep i la Nansa

Després de la bona acceptació d'un primer volum dedicat a Joan Brossa, aquesta col·lecció que vol acompanyar els infants en el seu inici en la poesia torna amb un llibre dedicat a Maria Mercè Marçal, en ocasió dels 25 anys de la seva mort. Són 14 poemes il·lustrats per Mercè Galí, que parlen de la valentia de ser valentes, de no tenir por, de la màgia que hi ha en les bruixes...

'La febre dels cromos'

Josep-Manuel Rafí
Comanegra

Des del segle XIX fins avui mateix, els cromos han format part de la vida de generacions de catalans, sobretot en la infantesa. Però faltava encara una història d'aquest producte popular a casa nostra. Un llibre sobre el que s'anomena cromolitografia. I aquest buit l'omple Josep-Manuel Rafí, que reproduceix un miler de cromos, la major part del quals d'una gran qualitat artística.

7è CONCURS NARRATIVA CURTA LA GRALLA

L'ECONOMISTA ENGINYÓS

Ramon Font Terrades Granollers

Il·lustracions: Maria Peix

Havia tingut molt de prestigi, fins al punt que a tothom se li feia estrany que no li haguessin atorgat el preuat premi Nobel. Havia fet centenars de prediccions que sempre s'havien complert. Havia escrit dotzenes de llibres, impartides classes a les principals universitats i dictades conferències als llocs més glamurosos. Havia assolit diversos nomenaments de doctor *honoris causa* i aplegava tota mena de guardons i distincions. Estava a la cresta de l'onada. Respectat i admirat arreu, havia conquerit tots els continents. Era el més valorat de tots els professionals de la seva matèria i tothom el considerava un home excepcional. Tenia tot el que volia i ho tenia quan ho volia. Assessorava diversos estats i governs. Molts presidents i ministres d'ideologies dispars li demanaven consells. La seva personalitat era abassegador. Les empreses de més significació mundial i les grans corporacions li oferien llocs preeminents als seus consells d'administració. Tot estava al seu abast. Res se li escapava. Res era aliè a la seva voluntat i la seva voluntat era llei. Era un triomfador. Era totpoderós.

Però, de sobte, va passar el que no hauria d'haver passat mai: una tempesta sobrevinguda i un avió fent un aterratge forçós en un paratge inhòspit, aïllat, ubicat enmig d'alts turons, de feréstecs estimbals i d'espadats esglaiadors. Fou un terrible accident aeri d'aquells que sobresalten l'audiència durant uns instants, unes hores, uns quants dies, fins que una altra notícia posterior l'envia al pou de la desmemòria.

Al cap d'unes setmanes, quan es va tenir el recompte definitiu dels morts i ferits, la notícia va tornar a eixir momentàniament, però tampoc va ser gran cosa, atès que, a part d'ell, que va aconseguir sobreviure malgrat les greus ferides, no hi havia ningú més a destacar. Ell era el passatger principal, el *primus inter pares*, el més prominent d'aquella aeronau, i això va fer que, durant un temps, els mitjans de comunicació encara es fessin ressò de l'evolució del seu estat, però, quan tot ja només foren repeticions, progressivament ho van anar oblidant i la notícia va deixar d'existir.

Després de l'accident, el gran professional, el gran economista que va impressionar el món sencer, va passar força temps convalescent i, sense poder tenir cap presència pública, a poc a poc va ser oblidat, fins i tot per aquells que, d'antuvi, havien estat els seus deixebles més fidels. Llavors, ja no el van tornar a reclamar per fer cap conferència, ni cap classe magistral; no el van tornar a convocar a cap tertúlia, ni li van fer més entrevistes. El gran personatge va desaparèixer de l'escena pública. Els seus llibres van deixar de vendre's i molts van ser descatalogats.

Va trigar força mesos a recuperar-se de les seves xacres. Al principi li va costar reaccionar i acceptar aquella nova situació en la qual l'havien col·locat. Li va resultar estrany que no sovintegessin les trucades de telèfon, que no es veiés a les notícies d'economia dels diaris, que no sentís el seu nom pronunciat repetidament als informatius de les ràdios i les televisions. Fins que es va adonar que els ídols tenen els peus de fang i que ell no n'era cap excepció. Es va adonar que la glòria és efímera i que dura el que dura el que volen que duri els que la fan durar. Es va adonar que, en definitiva, tots els teòrics i els intel·lectuals que tant l'havien lloat eren com les gallines: picotejaven i cloquejaven, però només mentre durava el pinso.

Cansat, un dia va decidir que ja en tenia prou de tot allò, de tot aquell esperpent, i que no valia la pena intentar tornar a la pista del circ. Va monitorar seqüencialment el que havia estat la seva vida i va prendre la decisió de deixar de pensar i d'escriure sobre economia, de deixar aquella ambició intel·lectual que havia tingut fins aleshores, i va començar a meditar sobre altres coses que va considerar més importants.

Quan va acabar la convalescència i es va sentir plenament recuperat de les seves afeccions, va prendre la decisió final, la que havia d'arrodonir-ho tot: abandonar aquell món en el qual havia viscut, fer miques qualsevol entorn que li recordés qui va ser i desaparèixer definitivament.

Se'n va anar a Laos, va descobrir Luang Prabang i se'n va enamorar. Va llogar una caseta, es va instal·lar i va començar una nova vida. Sense obligacions, sense necessitat de fer res d'especial, i sense haver d'impactar contínuament amb noves i agosarades teories. Sense haver de donar consells, atès que ningú els hi demanava, ni sense cap necessitat d'aparentar per poder ser. Va descobrir que sent qui era no necessitava més i que era molt més feliç del que ho havia estat abans.

Va passar el temps i un dia, un turista despistat que havia fet cap fins allà, per veure els vestigis d'aquella antiga capital imperial, es va topar, per casualitat, amb qui havia estat el gran guru de l'economia mundial, i com que el turista era un dels més importants analistes d'un dels més importants diaris econòmics del món el va reconèixer. S'hi va atansar i va voler parlar amb ell, però el diàleg va ser difícil i ple de tensió, davant el devessall de preguntes estèrils que formulava aquell desconegut que, posat en el seu paper de periodista, volia saber tot el que l'economista, que ja no ho era, no volia explicar.

Al cap d'uns dies, però, el periodista va publicar un extens reportatge sobre la troballa de l'economista desaparegut. La base de l'article foren pocs detalls de la realitat i molta ficció. L'ego inflat del periodista, per fer-se valer a si mateix, va transformar una història insulsa i sense contingut en un fet gairebé cabdal per a l'esdevenir de la humanitat. Va magnificar les coses i va presentar aquell gran personatge del passat, oblidat de tothom, com un professional encara més gran del que havia estat i al qual calia recuperar. Els anys apartat del món on es movien les coses li havien donat la necessària tranquil·litat i perspectiva per reflexionar amb més profunditat i ara, sense cap mena de dubte, era capaç d'il·luminar amb molta més saviesa de la que havia mostrat abans.

L'article va tenir un inesperat impacte. Molts diaris dels llocs més estranys i insospitats del planeta el van reproduir íntegrament. Altres van fer extractes i articles d'articles, presumptes estudis erudits, anàlisis de gran importància i profunditat o simples píndoles, però tots, d'una manera o una altra, se'n van fer ressò. Se'n va parlar a les notícies de totes les ràdios i televisions, i a les tertúlies va tornar a aparèixer, insistentment, el nom del famós economista. Sense saber com i sense que ho hagués volgut, s'havia tornat a situar a la cresta de l'onada. Fins i tot es van reeditar tots els seus llibres, que es van tornar a situar als primers llocs de les llistes

dels més venuts, gràcies a les campanyes publicitàries endegades per les editorials, que no van estalviar recursos.

La seva modesta casa de Luang Prabang es va convertir en lloc de pelegrinatge de la més variada i insospitada fauna de professionals: periodistes, reporters, editors, fotògrafs i *freelance*, representants, empresaris, economistes i un llarg etcètera difícil de concretar. I encara

que ell, sistemàticament, sempre es va negar a rebre a ningú i a parlar amb ningú, la pau i la tranquil·litat de què fins llavors havia gaudit es van veure seriosament alterades.

Amb tot l'enrenou, la seva

Mariadelestre

salut i sobretot el seu estat d'ànim se'n van ressentir, però no veia la manera d'acabar-ho. Va pensar-hi intensament, fins que un dia va trobar la solució. Faria una conferència per explicar-ho tot, per explicar la veritat.

D'entre les múltiples propostes que li feren arribar per muntar-la, va acceptar la que li va semblar més important, no tant per la quantitat econòmica, que això no li importava gens, sinó pel lloc on es desenvoluparia, atès que era la meca de les meques del poder econòmic, i tindria una dimensió i difusió d'abast mundial.

Es va preparar a consciència per a la cita, mentre els organitzadors enllestien una gran campanya publicitària, on el *leitmotiv* principal estava fonamentat en el fet que el famós economista, allunyat dels mitjans de comunicació des de feia gairebé cinc anys, havia decidit tornar a parlar.

Va arribar el gran dia. L'expectació era màxima i l'enorme poliesportiu on s'havia desenvolupat l'esdeveniment, ple a vessar.

A ell li havien preparat un came-

rino on no mancava detall. Flors, aigua, xampany, fruita i pastisseria de tota mena. Però no va provar res de tot el que li oferien. Romania tranquil, serè, callat i silenciós, enmig dels evidents nervis de tots els membres de l'organització, que es movien d'un cantó a l'altre amb l'únic objectiu de no parar quiets, però sense saber què fer.

Fora, milers de persones a les graderies l'esperaven en directe, amb impaciència, però també amb respecte. Més enllà, milions de persones ho feien davant dels televisors, conscients que aquell personatge que es disposaven a sentir era qui més en sabia. I, ara, ben segur, en sabia cinc anys més que la darrera vegada que l'havien sentit.

Finalment, un dels membres de l'organització li va dir que ja havia arribat l'hora i que començava el compte enrere cap a una nova era. El gran personatge, malgrat el que li havien aconsellat, es mantingué impertèrrit en la seva negativa a canviar-se aquell vell jersei negre tres talles grans i aquells gastats pantalons de pana blaus i, absolutament aliè a les absurdes paraules que li arribaven de tot l'entorn, sense immutar-se, es va aixecar de la butaca on feia estona que estava assegut i, balandrejant, com era la seva manera habitual de caminar, va abandonar el camerino i va travessar la passarel·la que el conduïa fins a l'escenari central.

Es va col·locar davant dels micròfons amb posat d'intel·lectual murri, va mirar de reüll algunes de les múltiples càmeres que l'enfocaven i, sense cap preàmbul ni salutació prèvia, va començar a parlar.

—Senyores, senyors, benvolguts tots. Sapiguen que, malgrat que ja no soc capaç d'afrontar adequadament les meves conclusions teòriques, continuo viu. I l'únic que us puc dir, perquè és l'únic que realment interessa, és que per ser feliç i passar-ho bé no cal moure ni un euro.

Acabada la minúscula intervenció, per a sorpresa de tothom, va fer mutis i va abandonar l'escenari.

Els assistents al directe i els milions de telespectadors van pensar que es feia l'enginyós i van esperar, pacientment, la seva reaparició a l'escenari per sentir, de veritat, el que havia de dir.

Però, malgrat l'expectació creada, aquell que a ulls dels altres un dia fou un gran home no va tornar a aparèixer. Ja ho havia dit tot.

Escolta el pòdcast dels relats del 7è Concurs de Narrativa Curta La Gralla

Col·laboren:

La Gralla

INSTITUCIÓ PUIG - PORRET
FUNDACIÓ PRIVADA CATALANA

En la propera edició: Marta Vilademunt Alcaide, de Vic

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

287

 CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA
CNL D'OSONA

Sinònims i valors de 'trist(a)' (II)

Totes les emocions, com ara la tristesa, afecten la salut de les persones. Pot provocar alteracions en el son, l'apetit, mals de cap, absència de menstruació, palpitations i fatiga. És una emoció connotada negativament, evitem els tristos i ells a vegades també ens eviten. Però a vegades és necessari estar-ho perquè serveix per passar un dol o bé perquè ens fa reflexionar sobre coses que no han anat bé en la nostra vida. La persona trista obvia els factors externs i això el porta a isolar-se. Cal dir, però, que *trist(a)* no sols es fa servir per als éssers animats que senten aquesta emoció que hem descrit, pot tenir altres valors, que és el que veurem en aquest article: altres casos en què s'aplica l'adjectiu.

Per a un dia o per a la meteorologia, o per a la vida en general, hi escau *trist(a)* quan la cosa en qüestió no ajuda a alegrar-nos i està relacionat amb la foscor: "S'estava en una cambra trista, estirada al llit, sense poder-se moure" (és

a dir, 'fosca, tènica, ombriva'); o bé "Dissabte passat va fer un temps trist", això és, 'gris, fosc, núvol, rúfol'. Aquest adjectiu també pot significar 'sense animació' ("Visc en un carrer ben trist"; "Quina festa més trista!"). I, avantposat al substantiu, pren el sentit d'insuficient, ineficaç, escàs, exigu': "Es va haver d'acontentar amb ben poca cosa: era un trist consol". També pot prendre el sentit de 'un i no més': "Heu vingut un trist dia en tot l'any". I, finalment, tenim l'exemple següent: "Jo, pobre de mi, soc un trist treballador", és a dir, 'un simple treballador'.

Si teniu un d'aquells dies grisos, en què no voleu que us diguin res ni voleu veure ningú, en què us voleu quedar a casa, llegir, mirar la tele o escoltar música, aquí teniu un recull de cançons de l'Spotify que us poden reconfortar (Cançons tristes en català): <https://open.spotify.com/playlist/76acoCDiglObHeKbOgbOZx>. I calma, que aquests moments també passen.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

Un cor desbocat al ritme del martell diví

La temptació de dir que els ritmes sense melodia ni harmonia de la major part de la música urbana que el jovent –i no tan jovent– escolta pel carrer em sembla una autèntica merda és massa gran i fins i tot té tanta versemblança que és complicat no mossegarme la llengua per verbalitzar-ho. Però clar, també ens ho

semblava molta de la música disco que es creava als anys vuitanta, i ara comparativament amb la comercialitat actual ens pot arribar a semblar aprofitable. La sort d'haver viscut de ple la dècada dels noranta és que aquella època va ser efervescent en creativitat. El nombre de cançons d'entre dos i tres minuts i mig on es comprimia molt de talent va tenir un efecte encomanadís actuant com a planter de noves formacions, algunes de les quals aconseguien just el mateix efecte en altres joves de l'època. Fins i tot jo em vaig comprar una guitarra, per constatar com n'era de complicat de situar el canell esquerre de manera que els dits poguessin prémer les cordes de forma mitjanament racional, i extreure'n sons que s'allunyessin mínimament del que un gat empenyat faria quan li han trepitjat la cua. Un altre fracàs en el meu historial.

The Breeders va ser una de les formacions que a inicis dels noranta va donar-se a conèixer gràcies sobretot a la presència de Kim Deal, la baixista

d'uns Pixies que estaven en el seu moment més exuberant. Deal va cedir l'instrument a Josephine Wiggs i va quedar-se el micro i la guitarra, que també compartiria amb Tanya Donnelly, membre alhora de les Throwing Muses, i més endavant a la seva germana Kelley Deal. La formació femenina es va com-

pletar amb el bateria Britt Walford. L'arbre genealògic de les Breeders és un dels pilars referencials de l'indie nord-americà no només en unes arrels que inclouen els Slint, sinó també unes branques que van créixer cap a interessants bandes com The Amps, The Kelley Deal 6000 o Belly, entre d'altres.

Però el llegat més gran que han deixat per ara les Breeders és el disc *Last Splash*, que tres dècades després segueix tenint no només una portada insuperable sinó també una col·lecció de cançons que no poques estrelles de la música bescanviarien per una cama, un nas o la mitja orelleta que els deu quedar. L'arrencada de "New Year" i "Cannonball", i temes com "Flipside", "S.O.S.", "Saints", "Drivin'on 9" i sobretot un *hit* de la immensitat de "Divine Hammer" on guitarres, melodia, candidesa i una tornada que periòdicament em torna al cervell quan tinc ganes d'acabar amb la humanitat sencera, confereixen a *Last Splash* un lloc el graó més alt dels millors moments de les nostres vides.

Dilluns 30 d'agost de 1993
The Breeders publica el seu segon disc,
'Last Splash'

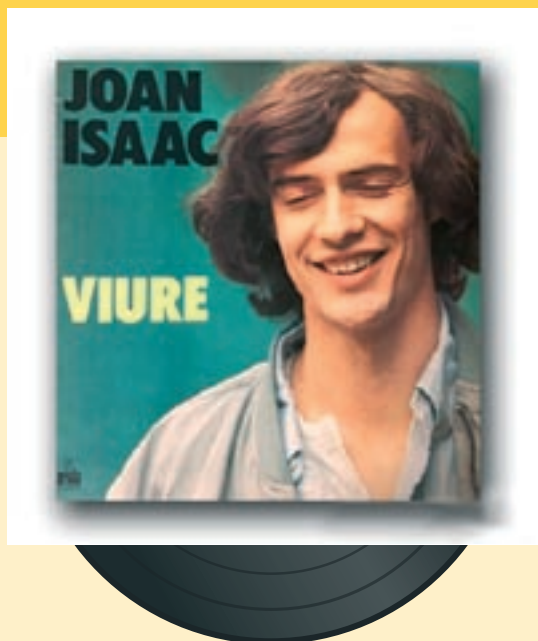
MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jordi Sunyer

JOAN ISAAC 'Viure' (1977, Ariola)

Fa uns dies, a l'últim *Col·lapse* (TV3) de la temporada, Ricard Ustrell va conversar amb Joan Isaac i Margalida Bover en el moment televisivament més interessant que ha tingut mai el programa. Ustrell, que la temporada que ve també durà la batuta d'*El matí de Catalunya Ràdio* (aquest xicot ho acapara tot), va fer seure en un mateix sofà el cantautor Joan Isaac –el seu nom autèntic és Joan Vilaplana i Comín– i la companya de Salvador Puig Antich en el moment en què l'Estat espanyol el va assassinar al garrot vil el 1974. Bover és l'"A Margalida" de la cançó que va catapultar Isaac a la fama i mai fins ara havia volgut aparèixer als mitjans. La peça és una joia literària i musical i obria la cara B de l'àlbum *Viure*, on hi havia nou peces més. Cap d'elles, però, va tenir la transcendència d'una "A Margalida" que s'ha convertit en un himne contra la pena de mort, en un homenatge a Puig Antich i en

un exemple de memòria històrica. L'únic però de la cançó és que va fer que la resta de talls de *Viure* passessin gairebé desapercebuts, igual com ha passat amb altres treballs d'un cantautor que a finals del segle passat es va veure obligat a fer de farmacèutic per guanyar-se les garrofes. Coses d'un país que encara no és normal on molts joves no saben ni qui és Joan Isaac ni tampoc Salvador Puig Antich. Abans de pactar res amb els qui volen governar l'Estat espanyol, estaria bé obligar-los a escoltar aquesta cançó. Podria ser un bon punt de partida.

NOTES

El barceloní Gracià Pedro, de bàrman a cantautor

La història del barceloní Gracià Pedro és ben curiosa. De cuiner a guitarrista de gipsy jazz i actualment cantautor pop. Ja ho diuen, que la vida dona moltes voltes. De jove va estudiar cuina i va obrir un bar de tapes a Barcelona que va acollir presentacions de discos d'artistes com Kiko Veneno i uns quants dels Manel. Paral·lelament, va començar la seva carrera musical amb el grup de jazz *manouche* Biel Ballester Trio. Hi feia de guitarrista rítmic i va actuar als festivals més importants de jazz de tot Europa. També va gravar alguns discos amb grans músics de l'escena i dues de les cançons del trio

fins i tot van formar part de la banda sonora de la pel·lícula *Vicky Cristina Barcelona* de Woody Allen. En un altre registre, juntament amb Toni Terrades, també va crear el grup de pop-rock en català Bremen, amb qui va arribar a editar dos discos. I el 2017 va començar una carrera en solitari que va arrencar amb un EP de cinc cançons, *Respiració branquial*. Aquest projecte s'ha consolidat ara amb la incorporació de Valen Nieto (Sopa de Cabra) com a guitarra elèctrica, Miquel Sospedra al baix i Miguel Ballester a la bateria i la publicació d'un darrer *single*, *Bolero d'Olga*, una peça que Pedro va compondre de ben jovenet, que ara ha recuperat i que parla de la història d'amor d'un noi de 20 anys amb una noia amb qui es trobava sovint però mai arribava a interactuar. Una oda a l'amor adolescent ideal per escoltar un capvespre d'estiu.

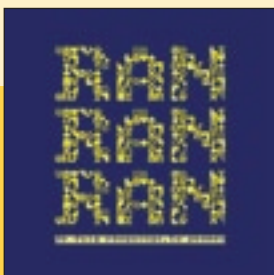
EL TEST Júlia Delgado

Primer instrument que vas aprendre a tocar? La flauta travessera. **Primer grup del qual vas formar part?** La coral infantil Nova Cervera, la Banda Municipal de Cervera i en un grup, Índico Sound. **Primer bolo/concert en directe.** Devia ser cap al 2019. **Primer disc que et vas comprar?** Un de Macedònia. **Quants discos tens?** Molts. **Salva'n tres.** Algun de Sopa de Cabra, algun de Macedònia i algun de La Oreja de Van Gogh. **Grups o músics de capçalera.** El Kanka, Oques Grasses i Ciudad Jara. **Un concert (com a públic) per recordar.** Txarango.

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

RAN RAN RAN 'Tu fas rànguings, jo poemes'

Després de publicar quatre LP i uns quants EP, els barcelonins Ran Ran Ran, encapçalats per Ferran Baucells, agafen una nova embranzida amb *Jo faigs rànguings, tu poemes*, el seu disc més lluminós, desenfadat i estiuenc fet fins ara. La producció ha anat a càrrec d'Arnau Vallvé (Manel) i l'àlbum, amb deu peces, té tot ell un aire molt melancòlic i nostàlgic. En aquest sentit, destaca la cançó *Amstrad* (aquell mític ordinador de vuit bits del segle passat), on uns vells amics es transporten a un estiu dels anys 80 que havien compartit intensament.

LUIS CARRILLO 'Punto de fuga'

Luis Carrillo és un jove cantautor valencià d'ànima pop que fins ara havia editat tres discos sense acabar de fer el salt. A la quarta, però, ha duplicat l'aposta i ha gravat deu peces en deu estudis diferents del País Valencià i ho ha fet buscant la complicitat d'artistes com Chica Sobresalto, amb qui ha gravat *La duda*, Santero y los Muchachos, Adriana Moragues, Marta Andrés o la principatina Judit Neddermann, amb qui canta *Vinc d'un poble* en català. No sé si el nou conseller de Cultura valencià, el torero de Vox, ja se l'ha escoltat...

OCEÀNS 'Una nit d'estiu'

I més música valenciana que tampoc deu ser de l'agrat de Vicente Barrera, el famós conseller torero. Per amenitzar els vespres d'estiu, baixa molt bé el primer llarga durada del trio de Xeraco (comarca de la Safor) Océans, que a més ha comptat amb la producció del prestigiós Mark Dasousa (La Raiz, Pupil·les, Zoo, La Fumiga, Smoking Souls...). A *Una nit d'estiu* el grup, liderat pel búlgar Samuil Petyov i el valencià Borja Casañ, practica la seva particular fusió de música urbana amb ritmes llatins i caràcter festiu i se'n surt prou bé.

EDUCACIÓ

Eva Remolina / AMIC

Kurt Gödel i el seu teorema

El teorema d'incompletesa de Gödel és un resultat fonamental en l'àmbit de la lògica matemàtica, formulat pel matemàtic Kurt Gödel el 1931. Aquest teorema demostra les limitacions dels sistemes formals, com ara l'aritmètica, i estableix que hi ha afirmacions que no poden ser demostrades ni refutades dins d'aquests sistemes, és a dir, que són indecidibles.

El teorema consta bàsicament de dues parts:

Primer Teorema d'Incompletesa de Gödel: En qualsevol sistema formal que inclogui prou aritmètica com per representar les propietats bàsiques dels nombres naturals, hi ha afirmacions que són veritables, però que no poden ser demostrades dins del sistema. A més, el sistema no pot demostrar la seva pròpia consistència, si no és que sigui inconsistent.

Segon Teorema d'Incompletesa de Gödel: Si un sistema formal és consistent, això significa que no pot derivar cap contradicció. Llavors, el sistema no pot demostrar la seva pròpia consistència. Aquest teorema va tenir profundes implica-

cions en la filosofia de les matemàtiques i en la teoria de la computabilitat. Va posar en qüestió la idea de trobar un conjunt complet d'axiomes que puguin demostrar totes les veritats matemàtiques i va establir que sempre hi haurà afirmacions que quedaran fora del nostre coneixement matemàtic, independentment de quina sigui la base axiomàtica que utilitzem.

L'impacte del teorema de Gödel va transcendir el món de les matemàtiques i va tenir repercussions en altres àrees de la ciència i la filosofia. Va plantejar qüestions profundes sobre la naturalesa de la veritat, la lògica i els límits del coneixement humà.

HORÒSCOP

Roser Bona

Del 28-07-2023 al 03-08-2023

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

Continuen les tensions a la feina. Els egos estan a flor de pell i tot plegat podria esclatar per una ximpleria. En l'amor sembla que et tocarà donar a tu el primer pas.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Podries haver de recolzar-te en algú de la família perquè t'ajudi amb un problema que t'angoixa. Moment d'inflexió amb moltes ocasions per madurar i fer-te més responsable.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Mercuri en trànsit per la Casa IV pot activar una mudança o fins i tot que decideixis anar a viure lluny. Dies de trobades amb amics o amigues a qui fa temps que no veus.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

Amb Mercuri per Casa III pots sentir que augmenta la teva curiositat en general i les ganes d'aprendre noves matèries. Pots rebre uns diners extra al compte corrent.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

L'economia pot ser protagonista aquests dies. T'interessa per l'estalvi o per fer alguna inversió. Fas canvis a la dieta i elimines alguns aliments pesats o hipercalòrics.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Amb Mercuri al teu signe, més comunicació i moviment. Augmenten les amistats o com a mínim els contactes. Una persona que vas descartar torna a interessar-te i la busques.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Si tens uns dies lliures, aprofites per fer totes les tasques pendents. T'agradaria fer-te un canvi d'imatge i li dones voltes. Passes bones estones amb el teu grup d'amics.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Si et relaciones poc, ara vols participar en activitats per relacionar-te i passar-ho bé. Bon moment per donar a conèixer el teu treball o iniciar campanya de promoció.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Si t'han donat resultats de proves mèdiques, cerques altres opinions per quedar-te més tranquil. En l'amor estàs una mica dubitatiu, sembla que ningú t'encaixa del tot.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Cerques respostes, especialment de tipus filosòfic. Lligues més del que et penses i algú està pendent de tu en silenci. Si tens fills, feu alguna sortida i us ho passeu bé.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Si tens algun conflicte no resolt amb la parella, amb Venus retrògrad per Casa VII torna per posar-s'hi solució, si és que en té. Pots rebre un bonic regal d'una amistat.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Si has deixat coses a mitges, és hora d'acabar-les. Et poden contactar d'una empresa on vas treballar perquè tornis. Amb la parella caldrà ser clar per evitar malentesos.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Millaret i Valls

'Oppenheimer'

De Christopher Nolan

La glòria i l'ocàs d'un personatge prometeic

Arriba als cinemes un dels films cabdals d'aquest estiu, *Oppenheimer*, de Christopher Nolan, basat en el llibre guanyador del Premi Pulitzer *Prometeu americà: El triomf i la tragèdia de J. Robert Oppenheimer*, de Kai Bird i Martin J. Sherwin. Una immersió profunda i plena d'arestes en l'interior del brillant físic Robert Oppenheimer (Cillian Murphy), qui va dirigir el projecte Manhattan, contractat pel general Leslie Groves Jr. (Matt Damon) i que va ser el pare de la bomba atòmica. Responsable d'una fita científica, la bomba H, suma total de l'enginy humà, també l'invent més mortífer del món que suposaria un punt i a part per a la civilització, una amenaça al futur de l'existència de la humanitat.

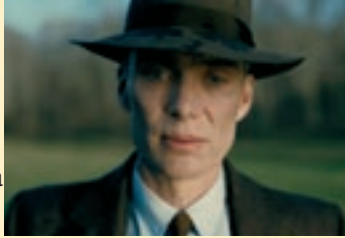
Un personatge atrapat en un drama personal, una terrible paradoxa, entre la seva noble contribució a posar fi a la carnisseria mundial i salvar milers de vides, tot i que Alemanya ja s'havia rendit i, alhora, contribuir a la devastació de dues ciutats nipones amb el resultat esfereïdor de més de 200.000 morts. Un home que va aconseguir l'èxit, un heroi nacional, portada de la revista *Time*, però que després va conèixer l'ostracisme, ja que el seu passat li passarà factura durant la postguerra. Ens referim a la seva amistat amb companys comunistes de la universitat, la seva contribució a sufragar les brigades internacionals que van lluitar a la Guerra Civil espanyola o l'afer sentimental amb la psiquiatra Jean Tatlock (Florence Pugh), activista comunista.

Això es fa evident quan Christopher Nolan subdivideix el film en dos processos. Un és una mena d'examen a Oppenheimer per fer-lo caure, un procés instigat maliciosament per Lewis Strauss (Robert Downey Jr.), membre fundador de la Comissió d'Energia Atòmica dels Estats Units, el qual no va perdonar la seva humiliació en públic per Oppenheimer en una compareixença científica. En aquesta operació

de defenestració per treure-li les acreditacions investigadores va ser traït per companys i amics, com el físic Edward Teller (Benny Safdie) o el seu principal mentor, el general Groves. En aquest procés va rebre el suport d'altres, però sobretot el de la seva dona, Katherine Oppenheimer (Emily Blunt). L'altre procés es desenvolupa en una comissió al Senat, rodat en blanc i negre, contra l'instigador de la defenestració d'Oppenheimer, Strauss.

Un impressionant film polític que aborda les relacions entre americans i russos, aliats contra Hitler, però que es miren de reüll. Dinàmica que desembocaria en la febre anticomunista als Estats Units posterior al final de la II G. M., tret de sortida de la guerra freda, i que va esquitjar Oppenheimer com hem esmentat abans. Un film que toca les complicades relacions entre científics i polítics, matrimoni d'interessos i, també, punt de friccions. El film de Nolan es guarda un encontre clau d'Oppenheimer amb Einstein, instant revisitat en diferents moments, i que només al final es desvelarà el contingut del diàleg entre ambdós, perfecte resum de la glòria i la caiguda en desgràcia que li espera a Oppenheimer.

Una pel·lícula immensa que compta amb un Cillian Murphy extraordinari, secundat per un repertori extens que compta, a part dels ja citats, amb Josh Hartnett –com el pioner científic nuclear nord-americà Ernest Lawrence–, Rami Malek, Kenneth Branagh, Matthew Modine o David Krumholtz. El cineasta aparca els enrevessats jocs sobre paradoxes temporals habituals en el seu cinema, una marca de fàbrica ben palesa a films com *Origen* (2010), *Interstellar* (2014) o *Dunkerque* (2017) per burxar en la batalla mental d'un físic que vol crear una arma letal que aturi la II G. M. a costa de la factible destrucció del planeta. El resultat és una magnífica tragèdia sobre un personatge prometeic, un humà que juga a ser Déu, que com Prometeu roba el foc a Zeus per entregar-lo als homes, i que serà castigat sense clemència pels déus, aquí cremant-se en el foc atòmic.

OFERTA CULTURAL

M. Erra / T. Terradas

Concert especial de Gertrudis a la Garriga

Gertrudis. Festa major de la Garriga. Espai Nits de la Doma. Divendres, 29 de juliol, 23.50h.

Gertrudis actuarà aquest divendres per primer cop a la Garriga, la seva població, des que van treure el seu darrer disc fa unes setmanes, *Abans que s'acabi el món*. Per a aquesta ocasió han preparat una vetllada especial amb diverses sorpreses amb l'acompanyament de grans artistes, referents i amistats del poble, d'ara i de sempre.

'La pell fina', a Torelló

'La pell fina', de la Sala Flyhard. Teatre Cirvianum, Torelló. Diumenge, 30 de juliol, 18.00h.

En el marc de la festa major de Torelló, aquest diumenge arriba al Teatre Cirvianum l'últim muntatge d'èxit de la Sala Flyhard, *La pell fina*. L'obra, en clau de comèdia, compta amb les interpretacions d'Àngela Cervantes, Biel Duran, Francesc Ferrer i Laura Pau.

ORIGINAL

VS.

REMAKE

'West Side Story'

País: Estats Units

Direcció: Robert Wise / Jerome Robbins

Intèrprets: Natalie Wood, Richard Beymer, Rita Moreno, George Chakiris i Russ Tamblyn.

Adaptació cinematogràfica del musical de Broadway el 1957 inspirat en *Romeo i Julieta*, de William Shakespeare, ambientat en un barri marginal de Nova York on conviuen dues bandes rivals.

Va ser tot un èxit, tant de crítica com de públic, guanyant 10 Oscars de l'Acadèmia inclòs el de millor pel·lícula. Es va convertir en la pel·lícula més taquillera de l'any 1961. Tot un clàssic que no ha perdut interès amb el pas dels anys.

1961

2021

'West Side Story'

País: Estats Units

Direcció: Steven Spielberg

Intèrprets: Rachel Zegler, Ansel Elgort, David Alvarez, Ariana DeBose i Rita Moreno.

Seixanta dècades més tard, Spielberg actualitza aquesta clàssica i tràgica història d'amor amb respecte, sense fer grans modificacions i al mateix temps renovant-la aconseguint un treball fidel als orígens alhora que viu i modern.

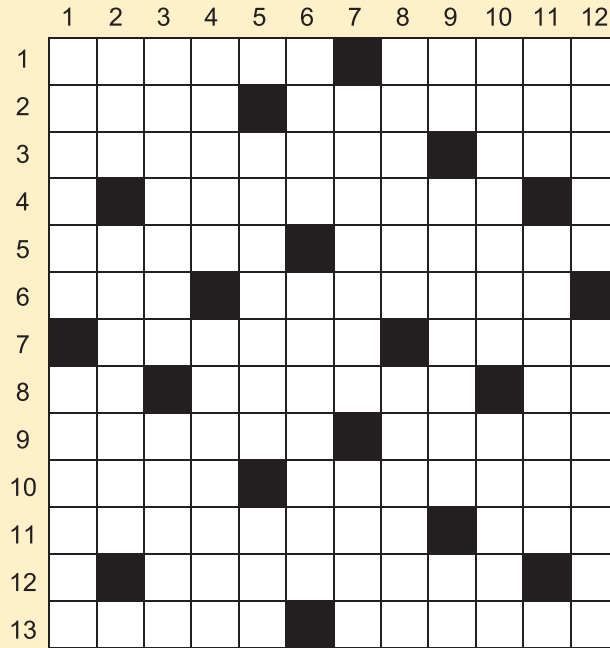
Una de les diferències més destacades va ser la de buscar actors i actrius de procedència llatina per reflectir millor la cultura dels personatges sense haver d'enfosquir la pell dels intèrprets amb maquillatge.

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS _ Pau Vidal

HORIZONTALS: 1. Quan te'l treus tot comença a anar sobre rodes. Però si el que et treuen a tu són aquests, llavors rodes adéu-siau / 2. Per llançar al vent les resolucions ministerials. Ajunta pàgines com en una repetició de la Lliga / 3. La millor amiga del diabètic. Final de fanal / 4. Cap de taula. Sembla explosiva, però és cosa del blat. I cap de zona / 5. Prou d'hora perquè m'escriguis. Aspirant a fill sempre sota sospita / 6. Tot de romans anticipant la Lídia. Feu cara de foto / 7. Ja Cató deia que seria un bon elèctrode. Visc d'esquena al món / 8. Vorals de l'autopista. Africà amb aspecte de producte italià. Xopa i dejuna / 9. Enganyi amb la mesura d'alcohol. Casa forta medieval, com ara a Revardit / 10. Lliga metalls contra natura. Agressiu com un accés de tos / 11. Enrajolar a l'estil egipci. Indiferència davant la manipulació del pes / 12. Cap d'àrea. Pica de l'aigua per atuir els parroquians. I cap d'implantació / 13. Per ser un estri inútil fa força contrast. En general es prepara l'últim dia.

VERTICALS: 1. Al-lusiu a aquell acte que va deixar la Colita trasbalsada. Ferit d'una obsessió / 2. Amics de la Bona Nova. Casa adossada a l'església. Fa més remor que cap altra / 3. En no trobar la sortida ha quedat socarrada. Ocell de companyia de l'abat / 4. Una altra obsessió, aquesta d'estar per casa. Flors que per televisió es marceixen / 5. A final de frase. Del temple amb columnes per davant que s'enfilen. Un conte sense cap ni peus / 6. Trinxat, triturat. Em quedo sense dona en ple ascens / 7. Estranyes mengies, que cal endevinar.

L'àvia flamenca / 8. Pagès que va a vendre, que pel veí és un veritable gust. Els anglesos en practiquen i després es publiquen ben il·lustrats / 9. Cor de mula. La d'aquesta paraula seria la I. Del 10 al 30 del mes / 10. Criaturades a Manacor. Fa de mal pelar, una malaltia que et deixa mutilat / 11. Aquí hi ha gat amagat. Ancores petites que desencadenen breus tempestes. Es propaga en cas de crisi / 12. Estar-se al jardí no li prova, el fa plorar. O un passeig fent giragonses o provocar-li al toro un mareig.

SUDOKUS

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: fàcil

		9	6	8				5
6			7	4	2	3		
3	7					8		4
7	4		5			6		8
2								
	8		4		6	7	2	3
		4		5	7			
				6		9		
				3			8	6

Dificultat: mitjana

			9					4
		4						3
					3	2	8	9
		6	7	8				5
		2	6					
7	8		3	4		6		
3					4	9	2	
	4		5	9	6			7
			2			4		6

QUADRE NUMÈRIC

	-	6	+	1	-2
+		+		+	
5	-		+		0
-		+		-	
2	-		+		3
6		22		-3	

SOPA DE LLETRES

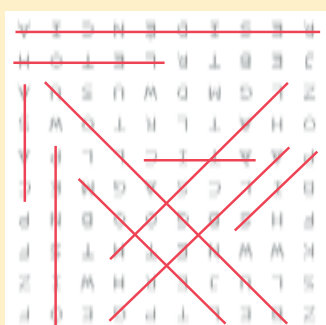
Z	B	E	L	T	P	G	E	Ó	F
S	L	U	J	E	R	H	W	I	Z
K	W	W	N	E	T	H	T	S	F
F	H	S	B	G	O	O	B	N	P
B	I	L	C	S	A	G	M	E	C
P	A	À	T	T	C	I	I	P	A
O	H	A	T	L	R	T	O	W	S
Z	L	G	M	D	W	U	S	U	A
J	E	B	T	R	L	E	T	O	H
R	E	S	I	D	È	N	C	I	A

Trobeu aquestes paraules a la sopa de lletres. Poden anar en qualsevol direcció. Les paraules poden compartir lletres a mesura que es creuen.

- Alberg
- Àtic
- Bungalou
- Casa
- Hostal
- Hotel
- Motel
- Pensió
- Pis
- Residència

SOLUCIONS

		-3		22	6
3	8	+	7	-	2
		-	+		-
0	4	+	9	-	5
		+	+		+
		+	+		+
-2	1	+	6	=	3

5	2	7	1	3	9	4	8	6
8	3	1	2	6	4	9	5	7
9	6	4	8	5	7	1	3	2
1	8	5	4	9	6	7	2	3
2	9	6	3	7	8	5	4	1
7	4	3	5	2	1	6	9	8
3	7	2	9	1	5	8	6	4
6	5	8	7	4	2	3	1	9
4	1	9	6	8	3	2	7	5

Dificultat: fàcil

1	7	9	2	3	8	4	5	6
2	4	8	5	9	6	3	1	7
3	6	5	1	7	4	9	2	8
7	8	1	3	4	5	6	9	2
4	5	2	6	1	9	8	7	3
9	3	6	7	8	2	1	4	5
5	1	7	4	6	3	2	8	9
6	9	4	8	2	7	5	3	1
8	2	3	9	5	1	7	6	4

Dificultat: molt mitjana

1	C	A	R	N	E	T	P	U	N	T	S	
2	O	B	O	E	R	E	L	L	I	G	A	
3	I	N	S	U	L	L	I	C	I	A	V	
4	T	R	A	V	I	T	I	C	I	A	V	
5	A	V	I	A	T	G	E	N	D	R	E	
6	L	I	D	O	S	O	M	R	I	E	U	
7	C	A	T	O	D	E	C	S	I	V		
8	A	V	A	R	U	S	I	S	I	V	O	
9	T	A	R	O	M	P	I	P	A	L	L	
10	A	L	L	A	V	I	O	L	E	N	T	
11	C	A	I	R	O	N	A	R	P	S	E	
12	A	B	E	N	E	I	T	E	R	I	I	
13	T	R	A	S	T	A	S	S	V	A	I	O